

بچه‌ها چگونه کتاب خوان می‌شوند؟

سودابه امینی با بیان ضرورت کتاب و کتاب‌خوانی برای کودکان و نوجوانان با وجود تکنولوژی‌های جدید می‌گوید: بسیاری از خانواده‌ها تصور می‌کنند....

سودابه امینی با بیان ضرورت کتاب و کتاب‌خوانی برای کودکان و نوجوانان با وجود تکنولوژی‌های جدید می‌گوید: بسیاری از خانواده‌ها تصور می‌کنند بچه‌ها باید در تعطیلات خوش بگذرانند و از قیدوبند رها باشند، درحالی که اگر دریابند که کتاب‌خوانی خود بهترین تفریح است، تلاش می‌کنند در لذت خواندن با بچه‌ها همراه شوند.

این شاعر، نویسنده و پژوهشگر ادبیات کودک و نوجوان در گفت‌وگویی مکتوب با ایسنا درباره مسئله کتاب‌خوانی کودکان و نوجوانان و راهکارهایی که برای کتاب‌خوان کردن بچه‌ها وجود دارد، با توجه به این که در فصل تابستان قرار داریم و آنها اوقات فراغت بیشتری دارند، گفت: کتاب و کتاب‌خوانی مبحثی مهم در زندگی کودک و نوجوان امروز است؛ نوجوانی سرشار از هوش، دانش و انرژی. کودکان و نوجوانان از منظر اطلاعات و دانسته‌ها از نسل‌های پیشین خود پیش‌تر هستند. آن‌ها هم به تکنولوژی مسلط هستند و هم دانش گسترده دارند.

او با طرح این پرسش‌ها که کتاب چه چیزی به ذهن کودک و نوجوان امروز می‌افزاید و در کتاب زیستن و با کتاب زیستن چه تحولی در کودک و نوجوان ایجاد می‌کند؟، توضیح داد: باید اشاره کنیم که کتاب خوب فرصت درون‌نگری و برون‌نگری را برای نسل جدید فراهم می‌سازد. کودک و نوجوان با مرور جهانی که نویسنده پیش روی او می‌نهد، من فردی، من اجتماعی، من بومی، من ملی و من جهانی خویش را کشف و مرور می‌کند. خود را در موقعیت‌های شخصیت‌های داستان نهاده و در ذهن و خیال خود عمل و عکس‌العمل خود و شخصیت داستانی را می‌سازد. کتاب خوب امکان آفرینش خویش‌تر در جهان‌های موازی را برای خواننده کودک و نوجوان فراهم می‌کند.

امینی افزود: با کتاب خوب و در ذهن مخاطب سفر در طول و عرض زمان رخ می‌دهد و جهان‌ها بازآفرینی می‌شوند. در این مسیر سیر معرفت رخ می‌دهد. دانش به بینش مبدل می‌شود؛ بینش ناب و بی‌نظیری که از کتاب خواندن حاصل می‌شود و جهان کودک و نوجوان را گسترش می‌دهد. ایستادن در ایستگاه‌های زندگی، با قطار پرشتابی که می‌رود تا کودک را به نوجوان و نوجوان را به جوان تبدیل کند با کتاب و کتاب‌خوانی حاصل می‌شود.

او سپس درباره ایجاد عادت کتاب‌خوانی در بچه‌ها اظهار کرد: خانواده، مدرسه و گروه دوستان نقش مهمی در ایجاد عادت به کتاب و کتاب‌خوانی دارند. اگر والدین ساعات خاصی را به خواندن اختصاص دهند حتماً بچه‌ها به کتاب‌خوانی علاقه مند می‌شوند. جایگاه فیزیکی کتاب در خانه و مدرسه مهم است، داشتن کتابخانه شخصی در منزل، غنی بودن کتابخانه و زیبایی و آراستگی کتابخانه اهمیت کتاب را مشخص می‌کند. کتاب‌خوانی جمعی در خانه و مدرسه و معرفی کتاب‌های جدید و ناشران معتبر نیز راهی است برای ترغیب کودکان و نوجوانان به خواندن. کتاب‌خوانی جمعی، بحث درباره کتاب خوانده شده و کتاب‌گردی از روش‌های مهم ایجاد انگیزه در کودک و نوجوان است. بسیاری از خانواده‌ها تصور می‌کنند بچه‌ها باید در تعطیلات خوش بگذرانند و از قیدوبند رها باشند، درحالی که اگر دریابند که کتاب‌خوانی خود بهترین تفریح است، تلاش می‌کنند در لذت خواندن با بچه‌ها همراه شوند. کودکان و نوجوانان باید از کتاب‌خوانی برای آرامش، تمرکز و بهتر زیستن استفاده کنند.

شاعر مجموعه‌های «فرانک»، «پسر اردی بهشت» و «ترانه‌های زلیخا» درباره بهترین روش‌های کتاب‌خوانی نیز گفت: روش‌های ترغیب مخاطب به کتاب‌خوانی شامل معرفی کتاب، بحث درباره کتاب، کتاب‌خوانی گروهی، خلاصه نویسی، کتاب‌سازی و... است. بی‌اغراق می‌توان گفت بهترین محیط برای کتاب‌خوان کردن مخاطب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است. فضای مناسب یا قفسه باز، حضور مربی مجرب و توانمند که پذیرای گروه سنی کودک و نوجوان است. حیف که تعداد کتابخانه‌های کانون پرورش فکری کم است.

او درباره کتاب‌های مناسب نیز بیان کرد: برای خواندن کتاب بد وقت نداریم. این اصل مهمی است که باید به کودکان و نوجوانان بیاموزیم.

به گفته امینی، کتاب‌هایی که جایزه‌های جهانی برده‌اند و ناشران و نویسندگان خوب داخلی و خارجی می‌توانند به ذهن کودکان و نوجوانان معیار بدهند.

این نویسنده خاطرنشان کرد: کودک و نوجوان، مخاطب ادبیات کودک و نوجوان است. مخاطبی که در سال های اخیر بسیار موردتوجه اهل قلم و ناشران واژگان فرهنگی بوده است. این مخاطب برای انتخاب کتاب مناسب باید معیارهایی داشته باشد، تناسب زبان کتاب با زبان گروه سنی مخاطب، تخیل و عاطفه فرهیخته در متن، جذابیت متن، ساختار مدرن یا سنتی صحیح، شناخت نسل امروز توسط نویسنده، مداومت و موفقیت نویسنده در مسیر خلق ادبیات کودک و نوجوان همه و همه از معیارهای مهم انتخاب کتاب خوب برای کودک و نوجوان هستند. مسلم است که مخاطب ادبیات کودک و نوجوان فی البداهه نمی تواند با همه این معیارها آشنا باشد. والدین، مربیان و معلمان می توانند همراهانی آگاه برای این مخاطب باشند.

سودابه امینی برخی از نویسندگان فعال حوزه ادبیات و کتاب را نام برد و گفت: نویسندگان خوبی چون هوشنگ مرادی کرمانی، فرهاد حسن زاده، جمشید خانیان، داوود امیریان، محمدرضا شمس، طاهره ابید، فریبا کلهر، عباس قدیر محسنی، سمیرا قیومی، فرزانه رحمانی، و شاعران ارجمندی چون قیصر امین پور، افشین علاء، شکوه قاسم نیا، اسدالله شعبانی، جعفر ابراهیمی، بابک نیک طلب، کبری بابایی، مهدی مردانی، حسین تولایی، مهدی مرادی، کمال شفیعی و... آثار ارزشمندی برای کودکان و نوجوانان ارائه داده اند. از نویسندگان خارجی هم آثار خوبی توسط نشر افق و سایر ناشرین معتبر کودک و نوجوان ارائه شده است.